

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **O. P.**, zastoupeného advokátem Mgr. Bohuslavem Kudrnou, Dobrovského 409/1, Vyškov, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí ze dne 18. 4. 2018, čj. 18104/18/5200-10424-711507, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 4. 2020, čj. 31 Af 46/2018-73,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Finanční úřad pro Jihomoravský kraj (správce daně) doměřil žalobci v září 2017 záporný daňový bonus za zdaňovací období roku 2013 ve výši -23 100 Kč (a současně daň z příjmů fyzických osob a daňovou ztrátu, obojí ve výši 0 Kč). Z doměřené daně žalobci zároveň vznikla povinnost uhradit penále ve výši 4 620 Kč [§ 251 odst. 1 písm. a) daňového řádu]. Žalobce si v daňovém přiznání za rok 2013 uplatnil slevu na manželku, ačkoli její příjmy v tom roce přesáhly 68 000 Kč [§ 35ba odst. 1 písm. b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v rozhodném znění]: žalobce totiž do jejích příjmů nezapočítal dávky peněžité pomoci v mateřství vyplacené za rok 2013 v celkové výši 122 289 Kč.

[2] Žalobce se proti dodatečnému platebnímu výměru odvolal. Žalovaný změnil rozhodnutí správce daně jen v tom, že daň (ve stejné výši) nebyla stanovena podle pomůcek, ale dokazováním (na základě informací od České správy sociálního zabezpečení). Žalobcovým námitkám však nevyhověl.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke krajskému soudu, neuspěl s ní však.

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost. Podstata jeho argumentace spočívá v tom, že nevěděl, že dávka peněžité pomoci v mateřství se pro daňové účely započítává do příjmů (na rozdíl od dávky rodičovského příspěvku). Domnívá se, že správce daně jej měl na tuto skutečnost upozornit, upravit příslušné metodické pokyny a formuláře a vyzvat ho k odstranění vad tak, aby bylo zajištěno řádné a správné vyměření daně bez sankčních dopadů v podobě penále. Vysvětluje, že se správcem daně spolupracoval a snažil se domoci objektivního prošetření věci. Nesouhlasí s úvahou krajského soudu, podle níž se „*evidentně orientuje*“ v daňovém právu i judikatuře správních soudů.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Právní základ věci tvoří § 35ba odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů, podle něhož se poplatníkům snižuje daň za zdaňovací období o částku 24 840 Kč na manželku či manžela žijící s poplatníkem v domácnosti, kteří nemají vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč. Do tohoto vlastního příjmu se mimo jiné nezahrnují dávky státní sociální podpory.

[7] Ze spisu vyplývá, že stěžovatel v daňovém přiznání za rok 2013 uplatnil slevu na manželku a doložil k němu manželčino čestné prohlášení v tomto znění:

„Prohlašuji, že jsem po celý rok 2013 neměla žádné příjmy ze závislé činnosti či jiného zaměstnání. Po celý rok jsem pobírala dávky v mateřství (peněžitou pomoc v mateřství + rodičovský příspěvek).“

[8] Není sporu o to, že dávka peněžité pomoci v mateřství se do příjmu manželky zahrnuje (srov. např. rozsudek NSS ze dne 11. 6. 2020, čj. 1 Afs 375/2019-37), že to stěžovatel neučinil, a uplatnil si proto v daňovém přiznání nesprávně slevu na manželku, ačkoli na tuto slevu neměl nárok. Spor je však o to, zda měl správce daně stěžovatele na jeho omyl upozornit a vyzvat ho k odstranění vad co nejdříve tak, aby stěžovatel nemusel platit penále.

[9] NSS neshledal žádné pochybení správce daně ani žalovaného, které by mělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Ztotožňuje se rovněž se závěry krajského soudu.

[10] Krajský soud posoudil věc v souladu s judikaturou rozšířeného senátu, podle níž má správce daně při stanovování daně volit napřed mírnější zákonné prostředky a k těm důraznějším sáhnout, až nelze-li nápravy dosáhnout úkonem samotného daňového subjektu. Pokud se tedy správce daně jinak než na základě daňové kontroly (zejména z poznatků při správě jiných daní, z informací od jiných orgánů či soukromých subjektů či z vlastní vyhledávací činnosti) dozví o skutečnostech či důkazech nasvědčujících tomu, že by daňovému subjektu měla být určita daň doměřena, je zásadně povinen zpravit o tom daňový subjekt a vyzvat jej k podání dodatečného daňového tvrzení podle § 145 odst. 2 daňového řádu. Tím subjektu nevznikne povinnost uhradit penále z doměřené částky (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 11. 2016, čj. 1 Afs 183/2014-55, č. 3566/2017 Sb. NSS, body 58 a 59).

pokračování

[11] Správce daně takto ve stěžovatelově věci postupoval. Stěžovatel podal daňové přiznání v březnu roku 2014. Podle daňového spisu správce daně stěžovatele během února 2017 dvakrát telefonicky upozornil na to, že za zdaňovací období roku 2013 neoprávněně uplatnil slevu na manželku, a doporučil mu, aby podal dodatečné daňové přiznání. Stěžovatel na telefonická doporučení správce daně nedal, správce daně ho tedy vyzval písemně podle § 145 odst. 2 daňového řádu, aby ve lhůtě patnácti dnů podal dodatečné daňové přiznání. Na tuto výzvu sice stěžovatel reagoval, nikoli však požadovaným způsobem. Požádal totiž o prodloužení lhůty a „*o prověření úkonů v daňovém řízení*“. Správce daně stěžovateli lhůtu neprodloužil (samostatným rozhodnutím zastavil řízení o jeho žádosti o prodloužení lhůty). Podstatné však je, že stěžovatel dodatečné daňové přiznání ve lhůtě nepodal. Správce daně tedy stěžovateli doměřil daň (záporný daňový bonus) dodatečným platebním výměrem, čímž stěžovateli ze zákona vznikla současně i povinnost uhradit z doměřené daně penále [§ 251 odst. 1 písm. a) daňového řádu].

[12] Součástí daňového spisu jsou i další stěžovatelovy polemiky se správcem daně, které správce daně vyhodnotil jako stížnosti a reagoval na ně vlastními vyjádřeními. Ty však nejsou pro toto řízení podstatné. Předmětem přezkumu v této věci je totiž rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 4. 2018 a řízení jemu předcházející, nikoli již následná korespondence mezi stěžovatelem a správcem daně. Pro soud jsou důležité skutečnosti, které shrnul v předchozím odstavci, tedy že správce daně stěžovatele oprávněně vyzval k podání dodatečného daňového přiznání, avšak stěžovatel ve lhůtě dodatečné daňové přiznání nepodal. Správce daně mu nato daň sám vyměřil.

[13] NSS rozumí tomu, že stěžovateli nemusel být při podání daňového přiznání zřejmý rozdíl mezi povahou dávek peněžité pomoci v mateřství a rodičovského příspěvku a že slevu na manželku si stěžovatel nejspíš uplatnil bezelstně v domnění, že podmínky nároku na ni splňuje. Správce daně mu však dal dostatek prostoru k tomu, aby svůj omyl napravil. Kdyby tak stěžovatel učinil, byl by ze zákona povinen uhradit „navíc“ jen úrok z prodlení podle § 252 daňového řádu, ledaže by mu ho správce daně prominul (podle § 259b daňového úřadu). Stěžovatel však přes opakované výzvy správce daně dodatečné daňové přiznání nepodal, místo toho se tvrdošíjně domáhal „*detailního objektivního prověření*“ svého případu. Tuto reakci stěžovateli nikdo neupírá, ovšem nyní musí v důsledku svého postupu právem uhradit rovněž penále.

[14] Stěžovatel namítá, že jelikož nebyla v daňovém přiznání, čestném prohlášení ani jinde uvedena výše dávek, které jeho manželka pobírala, měl správce daně zahájit postup k odstranění pochybností (§ 89 a dále daňového řádu) a vyzvat stěžovatele k doplnění informací.

[15] S takovým výkladem NSS nesouhlasí. Rovněž veřejný ochránce práv stěžovateli přesvědčivě vysvětlil, že ve chvíli, kdy správce daně stěžovatelovo daňové přiznání včetně čestného prohlášení posuzoval, neměl žádný důvod zpochybňovat jeho pravdivost a například vyžadovat od orgánů správy sociálního zabezpečení další podklady. Správně je přijal jako dostatečný podklad pro osvědčení nároku na slevu (viz části C.1.1 a C.1.2. zprávy o šetření ze dne 18. 12. 2017, která je součástí správního spisu). Informaci o výši dávek peněžité pomoci v mateřství vyplacené stěžovatelově manželce v roce 2013 získal

správce daně při své vyhledávací činnosti až později v roce 2017. Stěžovatel podaným daňovým přiznáním unesl své primární důkazní břemeno a správce daně stanovil daň v souladu se stěžovatelovým tvrzením **v jeho prospěch** (viz též body 20 a 32 rozsudku krajského soudu).

[16] Poznámka krajského soudu v bodě 34 rozsudku o tom, že se stěžovatel evidentně orientuje v předpisech daňového práva i v judikatuře správních soudů, není nepodložená. Tato skutečnost vyplývá z obsahu spisů. Krajský soud ji však stěžovateli nijak nepřičítá k tíži. Nejde o to, že stěžovatel nesprávně uplatnil slevu na dani, ale o to, že nevyhověl výzvě správce daně k podání dodatečného daňového přiznání a místo toho využíval všemožné prostředky ochrany a obsáhle v nich obhajoval své postoje. Kdyby stěžovatel výzvě správce daně vyhověl, mohl napravit své pochybení bez negativního důsledku v podobě penále. Právě k tomu míří i poznámka krajského soudu.

[17] NSS uzavírá, že správce daně ve stěžovatelově věci nijak nepochybil, postupoval v souladu se zákonem i judikaturou a byl vůči stěžovateli dostatečně vstřícný. Žalovaný i krajský soud posoudili věc správně.

[18] Stěžovatelovy námitky nebyly důvodné, NSS proto kasační stížnost zamítl.

[19] Stěžovatel neměl v tomto soudním řízení ve věci úspěch, a nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému pak nevznikly náklady, které by se vymykaly z jeho běžné činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. dubna 2022

Zdeněk Kühn
předseda senátu